

Aan Provinciale Staten
Statencommissie Ruimte, Groen en Water

DATUM	12 februari 2019	REFERENTIE	B. Cornelissen
ONS NUMMER	81E6BB98	DOORKIESNUMMER	030 2582985
NUMMER PS	2019RGW39	E-MAILADRES	bertus.cornelissen@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE		PORTEFEUILLEHOUDER	Pennarts-Pouw

Onderwerp Statenbrief: Stand van zaken Ringpark Utrecht

Voorgestelde behandeling: ter informatie

Geachte dames en heren,

Inleiding

Aanleiding

Met deze statenbrief informeren wij u conform motie 129 over de door het Kwartiermakersteam Ringpark Utrecht uitgevoerde verkenning en de door hen opgestelde vervolgaanpak.

Voorgeschiedenis

Op 11 juni 2018 heeft Paul Roncken (ARK) zijn advies 'de Utrechtse Ringparken' aangeboden aan GS en PS. Dit advies vormde de afronding van een interactief traject en bevat veel aanknopingspunten voor de verdere uitwerking van het Ringpark Utrecht. Op 16 oktober 2018 hebben wij onze reactie op het aan de ARK (met een afschrift aan uw Staten). Deze is als volgt samen te vatten:

- 1) We omarmen het Ringpark als een inspirerend ruimtelijk concept.
- 2) We zetten in op een breed eigenaarschap.
- 3) We verbinden het aan wat we nu al doen.
- 4) Matchmaking (het stimuleren van initiatiefnemers) zien wij als een nieuwe en uitdagende rol van de provincie.

Daarnaast heeft uw Staten op 5 november 2018 de motie "Integraal en innovatief aan de slag met het Ringpark" aangenomen. Daarin wordt ons college opgedragen om:

- PS voor de verkiezingen PS2019 te informeren over de eerste oriëntatie op de uitvoering en de vervolgaanpak door het Kwartiermakersteam;
- In het overdrachtsdocument een nauwkeurige schatting te geven van de benodigde financiële middelen;
- En/of de mogelijkheden uit te werken om andere financiële instrumenten in te zetten ter structurele dekking.

GS willen tot aan de Statenverkiezingen van maart 2019 waar mogelijk al concreet uitwerking geven, op de wijze als in de vier punten hiervoor is beschreven. Daarbij wordt onderzocht hoe het Ringpark breder en langjarig kan

worden gepositioneerd. Per 1 oktober 2018 is hiervoor een kwartiermaker aangewezen, die samen met een team aan de slag is gegaan.

Essentie / samenvatting:

Deze statenbrief fungeert als startnotitie, met de eerste oriëntatie op de uitvoering en de vervolgaanpak. In deze statenbrief wordt achtereenvolgens ingegaan op de:

- Kwartiermakersfase: aanpak en eerste acties
- Inhoudelijke uitwerking
- Organisatie
- Financiën

Daarbij betrekken wij de door u aanvaarde motie 129.

1. Aanpak Kwartiermakersfase

Uitgangspunt van de Kwartiermakersfase (tot de verkiezingen van maart 2019) was de beantwoording van de volgende vragen:

- 1) Hoe gaan we het Ringpark intern en extern positioneren?
- 2) Welke activiteiten worden al opgepakt in de periode van oktober 2018 tot aan de verkiezingen van 2019?
- 3) Hoe kunnen we het Ringpark langjarig positioneren (proces en inhoud)?

Verschillende activiteiten zijn al gestart, zoals het inrichten van een kwartiermakersteam, het voeren van netwerkgesprekken, het deelnemen aan de community of practice van de Vereniging Deltametropool, het afstemmen met Utrecht Buiten, contact leggen/ presentatie houden voor de U10, verkennen van matchmakingmogelijkheden, organiseren van interne afstemming en het organiseren van een diner pensant.

2. Inhoudelijke uitwerking

2.1 Het concept

Het Ringpark is een samenhangende ruimtelijke ambitie voor de provincie, waarbij het sleutelbegrip ruimtelijke kwaliteit is. Het Ringpark biedt een groen, gezond en slim antwoord in een periode van groei (verstedelijking, mobiliteit) en transities (energie, klimaat, landbouw, circulair). De urgentie om ruimtelijke kwaliteit en groen centraal op de agenda te zetten is groot. We willen immers geen provincie zijn waar de verstedelijking en de groeiende mobiliteit ten koste gaat van het landschap en een gezonde leefomgeving. Het Ringpark is een krachtig concept dat rode en groene belangen niet tegen elkaar uitspeelt, maar daarin balans aanbrengt. Wij maken groei leefbaar!

Hoewel het concept van het Ringpark inspireert, roept het ook veel vragen op. Zoals aangegeven is er met name behoefte aan een concrete vertaling van het concept. Bepalend is de vraag waar we naar toe werken: het Ringpark resultaat. Dit vraagt om een ruimtelijke uitwerking van het Ringparkconcept, op te stellen met partijen (intern en extern). De kwartiermaker heeft daartoe gesprekken gevoerd met de betrokken partners. Er is een grote behoefte om aan de slag te gaan. Tegelijkertijd is er ook behoefte aan duiding van het concept en afbakening.

Bij de uitwerking van het Ringpark Utrecht kunnen drie doelen worden onderscheiden:

1. Het eerste doel van het Ringpark is om een groene component toe te voegen aan de groei (verstedelings- en mobiliteits-) opgave in de regio Utrecht.
2. Het tweede doel van het Ringpark is om de kansen en bedreigingen van de transities te benutten om de ruimtelijke kwaliteit in de provincie te behouden en te versterken.
3. Het derde doel is om dit samen te doen met maatschappelijke partners en burgers. Hoe krijgen we het samen voor elkaar om deze topregio gezond en leefbaar te houden

Inspirerend voorbeeld is de aanpak van de Zuidvleugel. Daar wordt het concept "groenblauwe metropool" gekoppeld aan diverse projecten, om die projecten zo een bredere context mee te geven. Het concept is daar bestuurlijk sterk verankerd. Er zijn geen eigen projecten, maar het concept geeft bestaande projecten een hogere ambitie mee. Ook in de Metropoolregio Amsterdam wordt al langer gewerkt met het concept Metropolitain Landschap, waarin opgaven in stedelijk en landelijk gebied als één integraal te benaderen systeem worden benaderd.

2.2 Afbakening gebied

De ARK spreekt over vier ringen. Iedere stad en dorp heeft een vorm van een eerste en/of tweede groene ring om de kern heen. In de komende jaren speelt met name in de eerste en tweede ring de uitdaging van verdichten met behoud van groen. De derde en de vierde parkring zijn op regionale en provinciale schaal nog het meest in ontwikkeling. Het gaat bij het Ringpark niet alleen om de 'ringen', maar ook om de verbindingen daartussen (water, groen).

In de derde ring zijn we volop bezig. De derde Ring omvat de groene en regionale landschapsparken in de stadsregio Utrecht, waar belangrijke natuurgebieden en erfgoed zoals de NHW liggen. In deze zone wordt ook gezocht naar woningbouwlocaties, en worden knooppunten aangelegd. Ook veel van de 'recreatie om de stad' gebieden maken onderdeel uit van de derde ring. De Ringparkopgave voor de derde ring ligt de komende jaren vooral in het realiseren van een benodigde hoeveelheid groenopgave om 'Groen' in de pas te laten lopen met de verstedelijking.

Daar waar de derde ring geografisch op de kaart aan te duiden is, is dat voor de vierde ring moeilijker. In een stedelijke regio moeten we groter denken. De vierde parkring is minder vastomlijnd en staat voor het benutten van kansen in de provincie Utrecht en daarbuiten. Hier speelt het vraagstuk van het behouden en versterken van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap terwijl er invulling wordt gegeven aan de energietransitie, landbouwtransitie, de klimaatadaptatie en de bodemdaling.

2.3 Gedeeld eigenaarschap

Om samen met de partners te werken aan de uitwerking van het concept van het Ringpark, wordt een serie bijeenkomsten georganiseerd. Eigenaarschap en leiderschap staan daar centraal. Op 29 januari 2019 vond het Diner Pensant Ringpark Utrecht plaats. Voor dit diner zijn vooral de 'groene' partijen uitgenodigd en de bestuurders van de stad Utrecht en de U10. Dit diner vormt onderdeel van een reeks gesprekken in 2019. Voor het tweede diner worden vooral de 'rode' partijen uitgenodigd. Het onderwerp van een derde diner staat nog open. In het najaar van 2019 wordt een tweede grote Ringparkconferentie gehouden, waarin de resultaten van de diners worden gedeeld.

Tijdens het diner pensant op 29 januari 2019 heeft de heer Floris Alkemade, Rijksbouwmeester en lid van het College van Rijksadviseurs (CRA), een presentatie gegeven over Panorama Nederland en zijn visie op het Ringpark in relatie tot andere landschapsparken in Nederland. De heer Paul Gerretsen van de Vereniging Deltametropool begeleidde de avond. Het Ringpark Utrecht maakt namelijk deel uit van de Community of Practice die de Vereniging Deltametropool samen met andere organisaties heeft opgezet. Daarmee wordt verbinding gelegd met vergelijkbare trajecten elders in Nederland en worden (internationale) ervaringen gedeeld. Hierbij zijn diverse U10-bestuurder, groene organisaties en andere betrokken organisaties met elkaar in gesprek gegaan over de aanpak van het Ringpark. Gedeeld eigenaarschap en het tonen van leiderschap waren de centrale thema's op het diner pensant.

3 Organisatie

Wij hebben er vooralsnog voor gekozen geen nieuw programma Ringpark te maken. Er is echter wel enige mate van organisatie nodig om het Ringparkconcept verder te kunnen brengen. Het Ringpark vraagt om een interne- en externe organisatiestructuur en om een korte- en lange termijn borging. Omdat het Ringpark nu een concernopgave is, zal er formatie en middelen beschikbaar komen. De omvang daarvan wordt medebepaald in het coalitieakkoord. In het overdrachtsdocument zal daarvoor voorzet worden gedaan (zie ook 4.1).

De verkennersgroep Ringpark is gestart; deze wordt uitgebouwd tot een werkgroep. Om de werkgroep wordt een integrale klankbordgroep gevormd met indirect betrokken beleidsadviseurs en programmamanagers, om zo de verbinding te leggen met andere programma's waaraan de provincie werkt. Op de langere termijn is een bredere borging in de organisatie nodig, afhankelijk van de wijze waarop het Ringpark op termijn wordt opgepakt. Op korte termijn wordt het externe netwerk verder verkend. Daarbij wordt voortgebouwd op het netwerk van de ARK en wordt het instrument van de netwerkanalyse ingezet. Op een wat langere termijn wordt een netwerk/alliantie gevormd, met partijen die uitvoering geven aan het Ringpark.

Met de adviseur ruimtelijke kwaliteit (ARK) vinden regelmatig gesprekken plaats. Hij denkt actief mee op proces en inhoud. De nieuwe Statenleden zullen worden uitgenodigd voor de Ringparkconferentie die in het najaar van 2019 wordt georganiseerd.

4. Financiën

Er zijn nog geen financiële middelen beschikbaar voor de uitvoering van deze concernopdracht. In 2018 en de eerste drie maanden van 2019 wordt er gebruik gemaakt van bestaande budgetten. Een exacte inschatting van de benodigde financiële middelen moet nog worden gemaakt. Hierna wordt ook ingegaan op de beheeropgave, zoals deze in uw motie aan het Ringpark is gekoppeld.

4.1 Procesfinanciering

Als het nieuwe college ervoor kiest om het concept uit te werken tot een programma vraagt dit om extra middelen. Uitgaande van een uitwerking van het concept Ringpark gedurende de volgende collegeperiode van vier jaar (2019 - 2022) is de inschatting dat er jaarlijks €375.000,- nodig is om het concept Ringpark succesvol vorm te laten krijgen. Besluitvorming over de dekking zal plaatsvinden in de Kadernota.

Deze middelen worden vooral ingezet als procesgeld, communicatie, verbreden van het eigenaarschap en van de Ringparkgedachte, stimuleren van initiatieven, het faciliteren van matchmaking en het leggen van verbindingen. Voornemen is ook om een aantal gebiedsgericht uitwerkingen op te starten, waarin samen met gebiedspartners en ontwerpers het Ringpark naar een meer lokaal schaalniveau wordt vertaald. Dit kan worden gekoppeld aan lopende gebiedsprocessen.

4.2 Beheeropgave

In de conceptraamings zijn nog geen middelen voor investeringen opgenomen. Ook wordt de financiering van het beheer van gebieden niet meegenomen. Die gesprekken vinden plaats in het kader van het programma Utrecht Buiten/RodS en het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug.

Het Ringpark is immers nog steeds een concept en geen uitgewerkt plan met investeringsopgaven, laat staan een beheeropgave. Daarmee is aan het derde punt uit uw motie nog geen invulling te geven, althans niet vanuit het Ringpark. Wel wordt in de uitwerking van het Ringpark nadrukkelijk gedacht aan een mogelijk toekomstige beheeropgave: bij uitwerking van het concept en verdere planontwikkeling willen wij het beheer integraal aan de voorkant te meenemen.

Financiële consequenties

Nog geen, nader te bepalen door nieuwe college. Zie ook punt 4 van deze statenbrief.

Vervolprocedure/voortgang

- Voorjaar 2019: eind kwartiermakerfase, ambitiebepaling in coalitieakkoord
- Najaar 2019: 2^e Ringparkconferentie

Concreet voorliggende vraag aan statencommissie / Provinciale Staten

Kennis te nemen van deze brief en motie 129 als afgehandeld te beschouwen.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

De voorzitter,
De secretaris,

Bijlagen:

- GS-reactie op Ringpark advies ARK